

หัวข้อสารนิพนธ์	การศึกษาปัจจัยและพฤติกรรมที่มีผลต่อการเลือกใช้สาร Botulinum Toxin ของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ชื่อผู้เขียน	ชญาัญญิณี บุญเกิด
อาจารย์ที่ปรึกษาอาจารย์	นพ. มาศ ไม้ประเสริฐ
สาขาวิชา	วิทยาการชะลอวัยและฟื้นฟูสุขภาพ
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการเลือกใช้สาร Botulinum Toxin ของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต อีกทั้งเพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้สาร Botulinum Toxin ของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต และเพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลือกใช้สาร Botulinum Toxin ของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

โดยทำการรวบรวมข้อมูลโดยเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี-ปริญญาเอก ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต จำนวน 380 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) แล้วทำการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ในมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

จากผลการศึกษาพบว่าสัดส่วนของเพศหญิง(68.2%) มากกว่าเพศชาย (31.8 %) ส่วนใหญ่ผู้เข้าร่วมการศึกษามีอายุ 21-30ปี(54.5%) ระดับการศึกษาโดยส่วนใหญ่เป็นปริญญาโท (52.4%) ผู้เข้าร่วมการศึกษานักเรียน/นักศึกษามากที่สุด (53.2%) และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่ ต่ำกว่า 20,000 บาท(59.5%)

ในการศึกษานี้พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกันเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการดูแลความงามโดยใช้สาร Botulinum Toxin ทั้งในด้านผลิตภัณฑ์และบริการ ด้านราคา ด้านสถานที่ ด้านส่งเสริมการขายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลการฉีดสาร Botulinum Toxin และได้รับอิทธิพลในการตัดสินใจใช้สาร Botulinum Toxin จากเพื่อน นอกจากนี้ส่วนใหญ่มองเลือกใช้สาร Botulinum Toxin ที่มีคุณภาพและปลอดภัย อีกทั้งยังทราบว่าสาร Botulinum Toxin มีหลายยี่ห้อ ซึ่งสาเหตุที่ทราบส่วนใหญ่มาจากการสอบถามแพทย์เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรทางการแพทย์ โดยยี่ห้อที่ส่วนใหญ่เลือกใช้คือ BOTOX (Allergan)

จากการศึกษาพบว่าการใช้สาร Botulinum Toxin เข้าหลังจากใช้ไปแล้วในครั้งแรกมากกว่าไม่ใช้เข้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งระยะเวลาในการฉีดสาร Botulinum Toxin เข้าในจุดเดิมส่วนใหญ่ประมาณ 4-6 เดือน/ครั้ง ผู้เข้าร่วมการศึกษาส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดที่ว่าไม่มีความจำเป็นในการใช้สาร Botulinum Toxin ในบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี สาเหตุเพราะคิดว่าเข้าไปในการดูแลตัวเอง อีกทั้งพบว่าส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าการฉีดสาร Botulinum Toxin ในตำแหน่งเดิมมากกว่า 2 ครั้ง ภายใน 3-6 เดือน จะเกิดการดื้อสารชนิดนี้เพราะร่างกายสร้างภูมิคุ้มกันหรือแอนติบอดี (antibody) มาต่อต้านสาร Botulinum Toxin ได้ จากผลการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่ยังคงเลือกใช้คลินิกเวชกรรมที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายและได้รับอนุญาตเป็นสถานให้บริการเพื่อฉีดสาร Botulinum Toxin และส่วนใหญ่ทราบว่าผู้ที่ฉีดสาร Botulinum Toxin เป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ และส่วนใหญ่ยังทราบว่าการใช้บริการสถานบริการที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายอาจจะทำให้ได้รับอันตรายจากการใช้บริการได้ และไม่เคยใช้บริการสถานดังกล่าว นอกจากนี้สำหรับผู้ที่ไม่เคยใช้สาร Botulinum Toxin ผลการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่ไม่เคยมีความคิดที่จะลองใช้สาร Botulinum Toxin อีกทั้งไม่มีบุคคลที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจใช้สาร Botulinum Toxin ในการเสริมความงาม

Thematic Paper Title	Study of factors and behaviors affecting the use of Botulinum Toxin Among Dhurakij Pundit University's students
Author	Chadathanyakit Bunkerd
Thematic Paper Advisor	Dr. Mart Maiprasert
Department	Anti-aging and Regenerative Medicine
Academic Year	2015

ABSTRACT

This research aims to study the personal factors, the marketing factors, and the behaviors affecting the use of Botulinum Toxin among Dhurakij Pundit University's students.

Data were collected through the questionnaires. The sample consisted of 380 Dhurakij Pundit University's students at undergraduate and post-graduate levels. The sample was selected based on purposive sampling and accidental sampling in Dhurakij Pundit University.

The results of this study showed as follows: 68.2% of the samples were females; 31.8% of them were males; 54.5% of them were those aged 21-30 years; 52.4% of them were those graduated with a master's degree; 53.2% of them were students; and 59.5% of them earned monthly income of less than 20,000 baht.

The sample with different age, education, occupation, average monthly income had statistically significant difference in responses on factors affecting the use of Botulinum Toxin in terms of Product and Service, Price, Place, and Promotion.

Moreover, most of the sample had exposure to Botulinum Toxin injection information and their friends influenced their decision to use Botulinum Toxin. Besides, most of the sample selected quality and safe Botulinum Toxin products. They found that Botulinum Toxin contained in several brands. Their knowledge about Botulinum Toxin came from doctors or medical staffs. Most of them selected BOTOX (Allergan).

The results indicated that the sample's re-injection of Botulinum Toxin was greater than one time injection at statistical significance. The sample's frequency of having Botulinum Toxin injection was around 4-6 months. Besides, the sample disagreed about not recommending to

use of Botulinum Toxin in those aged below 40 years because they thought that the age of 40 is too late for take care of their beauty. Most of them did not realize that Botulinum Toxin injection in the same position for more than two times within 3-4 months may cause resistance to the Botulinum Toxin action due to antibody creation. Most of them selected medical clinics for Botulinum Toxin injection and realized that professional doctors were those injected Botulinum Toxin for the clients. Most of the sample knew and never selected illegal medical services which were not approved by Ministry of Public Health due to their harm. Lastly, those who never used Botulinum Toxin had no idea to try Botulinum Toxin and they had no influential person affecting their decision to improve their beauty through Botulinum Toxin.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ โดยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก อาจารย์ นพ. มาศ ไม้ประเสริฐ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณและจารึกพระคุณนี้ไว้ในความทรงจำอย่างมิรู้ลืมว่า ความสำเร็จในครั้งนี้เกิดขึ้นได้ด้วยความกรุณาจากท่านอาจารย์ที่ได้ให้คำปรึกษาแก่ผู้วิจัยตลอดการวิจัย และแนะนำแนวทางการอภิปรายและสรุปผลตลอดจนชี้แนะวิธีการศึกษาวิจัยครั้งนี้อย่างใกล้ชิด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงแนะนำข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยตลอดมา นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการท่านอื่นๆ อันประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพ. พันธุ์ศักดิ์ สุกระฤกษ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธิฏฐิรัตน์ ทิพรส ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในการแก้ไข และให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ที่มีส่วนทำให้งานวิจัยครั้งนี้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา บุคคลผู้ให้ชีวิต สติปัญญา อบรมสั่งสอน หล่อหลอมให้เป็นผู้วิจัยในวันนี้ ทั้งให้การสนับสนุนทางการศึกษาและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอดจนสำเร็จการศึกษา

ผู้วิจัยขอขอบคุณอาสาสมัครผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาและให้ความร่วมมือ เป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาการวิจัย

คุณค่าและประโยชน์ใดๆ ที่อาจมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดา ที่ให้กำเนิดและเลี้ยงดูให้การศึกษา ตลอดจนครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีส่วนในการวางรากฐานการศึกษาให้แก่ผู้วิจัย

ชฎาธัญกิติ์ บุญเกิด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	3
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
1.5 นิยามศัพท์.....	4
1.6 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.7 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
2. ทบทวนวรรณกรรม.....	6
2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.2 ความรู้เกี่ยวกับ Botulinum Toxin.....	22
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	30
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	30
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	31
3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	32
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	33

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
4.1 ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมการศึกษา.....	35
4.2 ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้สาร Botulinum Toxin ของผู้เข้าร่วมการศึกษา.....	38
4.3 ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการการเลือกใช้บริการดูแลความงาม โดยใช้สาร Botulinum Toxin สำหรับผู้เคยใช้สาร Botulinum Toxin	68
4.4 ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการการเลือกใช้บริการดูแลความงาม โดยใช้สาร Botulinum Toxin สำหรับผู้ไม่เคยใช้สาร Botulinum Toxin.....	80
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	84
5.1 สรุปและอภิปรายผล.....	84
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	86
บรรณานุกรม.....	87
ภาคผนวก.....	91
ก. แบบสอบถามการศึกษาปัจจัยและพฤติกรรมที่มีผลต่อการเลือกใช้สาร Botulinum Toxin ของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.....	92
ประวัติผู้เขียน.....	102

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมการศึกษา 380 คน.....	35
4.2 จำนวนคน (ร้อยละ)ของระดับความสำคัญในปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และบริการ (Product) ของผู้เข้าร่วมการศึกษา.....	38
4.3 จำนวนคน (ร้อยละ)ของระดับความสำคัญในปัจจัยด้านราคาของผู้เข้าร่วมการศึกษา.....	39
4.4 จำนวนคน (ร้อยละ)ของระดับความสำคัญในปัจจัยด้านสถานที่ของผู้เข้าร่วมการศึกษา.....	40
4.5 จำนวนคน (ร้อยละ)ของระดับความสำคัญในปัจจัยด้านการส่งเสริมการขายของผู้เข้าร่วมการศึกษา.....	41
4.6 จำนวนคน (ร้อยละ)ของระดับความสำคัญในปัจจัยภาพรวมของผู้เข้าร่วมการศึกษา.....	42
4.7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าต่ำและค่าสูง ของระดับความสำคัญในแต่ละปัจจัยทางการตลาด.....	42
4.8 จำนวน ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการดูแลความงามของผู้เข้าร่วมการศึกษา โดยใช้สาร Botulinum Toxin.....	43
4.9 จำนวนค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสำคัญในปัจจัยด้านการตลาด ที่มีอายุแตกต่างกัน.....	44
4.10 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญระหว่างช่วงอายุในปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และบริการ.....	46
4.11 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญระหว่างช่วงอายุในปัจจัยด้านสถานที่.....	47
4.12 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญระหว่างช่วงอายุในปัจจัยด้านการส่งเสริมการขาย.....	48

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.13 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญระหว่างช่วงอายุ ในปัจจัยภาพรวม.....	49
4.14 จำนวน ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสำคัญในปัจจัยด้าน การตลาดที่มีระดับการศึกษาต่างกัน.....	50
4.15 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญระหว่างระดับ การศึกษาในปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และบริการ.....	51
4.16 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญระหว่างระดับ การศึกษาในปัจจัยด้านสถานที่.....	52
4.17 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญระหว่างระดับ การศึกษาในปัจจัยด้านการส่งเสริมการขาย.....	53
4.18 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญระหว่างระดับ การศึกษา ในปัจจัยด้านภาพรวม.....	54
4.19 จำนวนค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสำคัญในปัจจัยด้าน การตลาด ที่มีอาชีพแตกต่างกัน.....	55
4.20 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญระหว่างอาชีพ ใน ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และบริการ.....	58
4.21 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญระหว่างอาชีพ ใน ปัจจัยด้านสถานที่.....	59
4.22 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญระหว่างอาชีพ ใน ปัจจัยภาพรวม.....	60
4.23 จำนวนค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสำคัญในปัจจัยด้าน การตลาด ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน.....	61
4.24 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญระหว่างช่วงรายได้ เฉลี่ยต่อเดือน ในปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และบริการ.....	64

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.25 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญระหว่างรายได้เฉลี่ย ต่อเดือนในปัจจัยด้านราคา.....	65
4.26 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญระหว่างรายได้เฉลี่ย ต่อเดือนในปัจจัยด้านสถานที่.....	66
4.27 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญระหว่างรายได้เฉลี่ย ต่อเดือนในปัจจัยด้านภาพรวม.....	67
4.28 จำนวนคนและร้อยละของบุคคลที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจ การได้รับ ข้อมูลและบริเวณของร่างกายที่เคยฉีดสาร Botulinum Toxin เพื่อเสริม ความงาม.....	68
4.29 จำนวนคนและร้อยละของความสำคัญมากที่สุดในการเลือกใช้สาร Botulinum Toxin.....	70
4.30 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมในการเลือกใช้สาร Botulinum Toxin.....	71
4.31 จำนวนและร้อยละของยี่ห้อสาร Botulinum Toxin ที่ผู้เข้าร่วมการศึกษาเคยใช้	72
4.32 จำนวนและร้อยละของช่วงอายุที่เริ่มใช้บริการ และระยะเวลาฉีดสาร Botulinum Toxin.....	73
4.33 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการใช้สาร Botulinum Toxin หลังจาก ที่เคยใช้ไปแล้ว.....	74
4.34 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมในการตัดสินใจความเชื่อเกี่ยวกับการหยุดใช้สาร Botulinum Toxin และการเลือกใช้บริการ.....	78
4.35 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมของผู้ฉีดสาร Botulinum Toxin.....	79
4.36 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมในการเลือกใช้สาร Botulinum Toxin สำหรับ ผู้ไม่เคยใช้.....	80
4.37 จำนวนคนและร้อยละของความสำคัญมากที่สุดในการเลือกใช้สาร Botulinum Toxin (สำหรับผู้ที่ไม่เคยใช้สาร Botulinum Toxin).....	83

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 โมเดลพฤติกรรมผู้บริโภค.....	13
2.2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมผู้บริโภค.....	17
2.3 แสดงลำดับกระบวนการตัดสินใจ.....	18
2.4 กลไกการออกฤทธิ์ของ BoNT ชนิดต่างๆ.....	23
4.1 จำนวนร้อยละของผู้ตอบเหตุผลในการใช้ซ้ำของการใช้สาร Botulinum Toxin หลังจากใช้ไปแล้วในครั้งแรก จากผู้ตอบเหตุผลจำนวน 31 คน.....	75
4.2 จำนวนร้อยละของผู้ตอบเหตุผลการการกลับไปใช้บริการที่สถานบริการเดิมจาก ผู้ตอบเหตุผลจำนวน 18 คน.....	76
4.3 จำนวนร้อยละของผู้ตอบเหตุผลของความคิดเห็นเรื่องไม่ควรใช้สาร Botulinum Toxin ในบุคคลที่อายุต่ำกว่า 40 ปี จากผู้ตอบเห็นด้วยจำนวน 12 คน และผู้ตอบ ไม่เห็นด้วยจำนวน 5 คน.....	77
4.4 จำนวนร้อยละของผู้ตอบเหตุผลผู้ที่ไม่เคยมีความคิดที่จะลองใช้สาร Botulinum Toxin จากผู้ตอบเห็นด้วยจำนวน 58 คน.....	82